

Bc. Lucie Masopustová, The role of metalanguage in ELT
Diplomová práce
Ústav anglického jazyka a didaktiky, FFUK, září 2016

Posudek vedoucího práce

Předmětem zkoumání je v diplomové práci Bc. Lucie Masopustové role metajazyka při výuce gramatiky ve středoškolských kurzech angličtiny. Jde o aktuální téma; přístupy k výuce gramatiky v nedávných letech procházejí mnoha změnami a zevrubně se analyzuje role jednotlivých složek, které do tohoto složitého procesu vstupují jak z pohledu výuky, tak akvizice.

Teoretická část práce má standardní podobu. Úvod výborně začleňuje práci do patřičného kontextu. Posléze předkládá přehled literatury, zde oceňuji jak jeho volbu a šíři, tak způsob zpracování, který je na vysoké úrovni. V další části pojednává o roli metajazyka v systému českých škol, jichž se výzkum týká. Oceňuji, že v didaktické práci týkající se středoškolské výuky neopomíjí pracovat s Rámcovým vzdělávacím programem, jako výchozím dokumentem.

Po tomto přehledu přistupuje k teoretickému pojednání o metajazyce, včetně definic a uvedení důvodu pro užívání případně neužívání metajazyka ve výuce a celkově se snaží pokrýt klíčová témata, která se v odborné literatuře týkající se této problematiky objevují, což se jí daří. Problematiku metajazyka dále zkoumá v historickém kontextu a postupně se též dostává i k didaktickým aspektům, tedy zásadám užívání metajazyka při výuce gramatiky. Teoretická část je dle mého názoru velmi zdařile napsána. Autorka přistoupila k tématu v teoretické části nanejvýš zodpovědně. Důsledně pokryla velké množství témat, která logicky pospojovala. Poskytuje tak čtenáři skutečně zevrubný přehled o problematice, a to včetně přehledu značného objemu odborné literatury. Jedinou výhradou tak může být poněkud větší rozsah této části, než bývá u DP obvyklé.

V praktické části měla autorka zkoumat metajazyk při výuce AJ na českých gymnáziích. Navzdory mému varování ohledně rozsahu výzkumu se autorka obrací jak k učitelům tak ke studentům. Stanovuje si dobře formulované výzkumné otázky a hypotézy, které vyplývají z přehledu literatury a témat uvedených v teoretické části. Pro sběr dat volí dotazníkové šetření, které podrobila řadě konzultací a následně pilotáží. Obdivuhodné bylo autorčino úsilí při získání respondentů, díky němuž se jí podařilo shromáždit 108 dotazníků od studentů a 96 od učitelů. Vlastní dotazníky jsou značně rozsáhlé, nicméně se nezdá, že to odradilo příliš respondentů. Autorka má navíc velký objem dat pro případný další výzkum. Zpracování tak rozsáhlých dotazníků svědčí o pílě i odvaze se do tak pracného výzkumu pustit. Popis metodologie a pilotáže je možná až příliš podrobný a bývalo by bylo možné jej zestručnit; je z něj však zřejmé, že autorčiným záměrem je co nejpoctivěji popsat, jak výzkum probíhal, aniž by nechala nezodpovězené otázky.

Prezentace výsledků byla s ohledem na jejich objem náročná, dotazníky navíc obsahovaly i řadu otevřených a polouzavřených otázek. Autorce se dle mého názoru výborně podařilo jednotlivé odpovědi rozdělit do větších, tématicky propojených celků, díky čemuž jsou implikace výsledků dostatečně zřejmé. Velmi zajímavé jsou výsledky znalosti lingvistických termínů u studentů ve srovnání s očekáváním učitelů v tomto ohledu a mj. i následné zjištění, že učitelé své žáky příliš neznají. Velice oceňuji, že se autorka naučila pracovat se statistickými nástroji, aby zjistila korelace mezi zjištěnými výsledky a metadaty, jakkoliv je toto tématicky v práci vlastně navíc. Autorka nicméně ukazuje, že se pro zpracování DP ochotně pustila do učení nových technik, ať už statistických, či v oboru kvantitativního výzkumu a následného kódování otázek na otevřené odpovědi. Velice pěkně je zpracována diskuse, která poskytuje kvalitní syntézu výsledků těchto dvou rozsáhlých dotazníkových šetření.

Na práci kladně hodnotím řadu věcí: přehled literatury a její objem; uspořádání teoretické části a zvolená témata; velkou péčí a péči věnovanou přípravě dotazníkového šetření; úspěšnost při získání značného počtu respondentů; ochotu a schopnost nastudovat metody sběru a zpracování dat z odborné literatury; schopnost zpracovat velký objem dat, neztratit se v nich a provést jejich syntézu; schopnost zhodnotit omezení výsledků šetření a navrhnout jejich možná budoucí řešení. Jako vedoucí práce velmi kladně hodnotím i řadu konzultací, na které autorka přicházela vždy maximálně připravena, s jasně formulovanými dotazy a možnými alternativami řešení. Projevila tak velkou samostatnost. Jsem si vědom toho, že jsem autorku mohl více vést k hledání způsobů, jak výsledný text zestručnit.

Práce je napsána vynikající angličtinou a je pečlivě redigována, větší jazykové a stylistické kontrole se mohlo dostat jen českému resumé.

Objemem dat a volbou dvou cílových skupin autorka zpracovala množství dat na dvě diplomové práce. Zde se samozřejmě můžeme zamýšlet, nešlo-li se více zacílit pouze na jednu oblast a ostatní do výzkumu nezahrnovat v takové hloubce. Toto jsme v průběhu konzultací opakovaně řešili, nicméně autorka chtěla poskytnout pokud možno co nejkomplexnější pohled na zkoumanou problematiku, což se jí podařilo. Navíc je chválihodné, že u didaktické práce je zkoumaná problematika představena jak ze strany učitelů, tak ze strany studentů. Díky tomu se dozvídáme, v jakých ohledech a do jaké míry se pohledy studentů a učitelů na vyučování mohou lišit. Vzpomínám si, že když se mě autorka přišla zeptat, zda bych mohl práci vést, řekla, že chce napsat studii, která bude mít praktické uplatnění ve výuce. Domnívám se, že se jí to podařilo a doporučuji, aby své výsledky shrnula a publikovala v dílčích studiích, případně dále pokračovala v analýze dat, která tak pracně získala.

Závěr

Práce jednoznačně splňuje zadání. Je na vysoce aktuální téma a přináší nové poznatky především v kontextu českého středoškolského vyučování. Doporučuji ji k obhajobě a hodnotím ji jako **výbornou**.

PhDr. Tomáš Gráf, Ph.D.
30.8.2016